Et ex iſto ſeq̄tur nccītas huiꝰ
ſacr̄menti in caſu ſcꝫ nccītatis
talis Itē eius nccītas arguitur
ex magna vtilitate eiꝰ . q̄ ei tā
vtile ſacr̄mētum negligerꝫ cū
iſto indigeret nō īmeito deū
offendere videtur qn̄ ſine oī
difficultate ex pte ſui infirmꝰ
poſſꝫ acquirere. qui ei ſine dif
ficultate ꝛ moleſtia pōt meliꝰ
facere vel magnū bonū cōmo
dū ſpūale acq̄rere ſi negligat
non video qui ſit ſue ſalutis ne
glector ꝛ beniuolēcie dn̄e cō
tēptor. ymo amicus dei nō eē
cōuincitur ꝙ eius beneplacitū
cum illud perficere pōt non ex
plet quādo ſine difficultate ꝛ
moleſtia poſſꝫ facere ut dictū
eſt videtur ergo hoc ſacramē
tum neceſſariū eſſe ad ſalutē
ita ꝙ ſi cōmode haberi poterit
habeatur. hec de armicano.

Capitulū Septimū

De matrimonio qḋ cō
ſiſtit i cōſenſu duorū
in ſigno cōſenſus ⁊ in
ter pſonas legitīās ſunt tria
videda. Primo que eius effica
cia. Secundo q̄ matrimonij in
troitum inficiant. Tercio qbꝰ
mōis ſācificetur mr̄imonium ꝛ
quam itencōem habere debeāt
a cōtrahētes. Quātum ad p̄mū
nōndum ꝙ effectꝰ mr̄imonij
ſcd̄m tho. ⁊ alios in iiij. cir̄ diſ.
. xxvi. ſunt quinqꝫ . Primus ē
gracia ſacramentalis collacio
propt̄ difficultatē ꝑpetue ob
ligacōis ⁊ propt̄ iuuamē ne
ceſſariū in opibus mr̄imonij.
vn̄ qn̄ querit̄ cū oīa ſacr̄mēta
fluxerit a paſſiōe xp̄i ⁊ ex ōnti
p ſacramēta ꝯformant paſſio
ni xp̄i que fuit penalis. quō cō
trahētes poſſunt ꝯforīri paſſiōi
xp̄i pſertim cū matrimoniū ſit
delcābile. ſe. thō. Quāuis mr̄i
moniū nō conformet paſſioni
xp̄i quo ad penā tamē cōfōet
q̄ ad caritatē p quā pro ecc̄ia
ſibi in ſponſā ꝯiungenda paſ
ſus eſt. nā ſicut aqua baptiſmi
habet ꝙ corpꝰ tāgat ꝛ cor ab
luat ex tactu carnis criſti. ita
mr̄imoniū hoc hꝫ vicꝫ cōferre
gr̄am ex hoc ꝙ xp̄s ſua paſſio
ne illud repſentauit ꝛ nō pn̄ci
paliter ex aliqua ſācificacōe
ſacˀdotis. Et ſicut aqua baptiſ
mi cum forma verboꝝ nō ope
ratur immediate ad gr̄aꝫ ſꝫ ad
caracterē. ita actus extriores
⁊ verba exp̄mētia cōſenſū dire
cte faciūt nexū quendam qui ē
ſacr̄mētū matrimonij. Et hmōi
nexus ex virtute dn̄e iſtitucō
nis diſpoſitiue operatur ad gr̄
ciam que gratia concupiſcētie
fomitē in ſua radice hꝫ rep̄me
re hoc tho. Secūdus igr̄ ef b
fectꝰ ē diminucō concupiſcētie
propter collatā gr̄aꝫ. Sꝫ di
cēs. ſi mr̄imoniū cōcupiſcētiā

p grāʒ hʒ minueͤ ergo virgies ꝗ deuoti oēs deberēt contrahe re. ſꝫ. tho. verꝫ hoc eſſʒ ſi nō eēt aliud efficati9 remediū p opa ſpūalia ꝗ carnis mortificacōeʒ ꝗ p ſimilia. **T**ertius effect9 cō ſiſtit in bōis matrimonij q̄ ſūt fides ut neuť alieo maculetur thoro ſacramētū id ē indiuiſi bilitas ſeu vinculū ꝑpetuū. ſig nans vnionē xpi ⁊ eccleſie. **E**t ꝓles ad cultū dī educāda hoc tam̄ bonū ꝓlis eſt in obligacō ne ſb condicōe ſcʒ ſi euenit ꝙ ſuſcipiatur gratāter ꝗ religio ſe educetur. vn̄ eſt ibi obliga cō pro ſemp ⁊ ad ſemp non im pedire iſtud bonū ſtudioſe. **Q**r t9 eſt excuſacō vel decor ī actu q̄ alias eſſʒ actus turpitudis **N**ull9 enī prudēs dʒ pati iactu rā n̄ p recōpenſacōe eq̄lis boni vel maioris. **S**ʒ ī coione viri ⁊ fēīe racōis iactura accidit. **T**ū qꝛ racō abſorbetur. tū qꝛ caro tribulacōeʒ patitur ſm apl'm. .i. cor. vij. tum etiā qꝛ nulli pro tunc grātie ꝓphētiaꝝ ꝯferūtur ī actu ergo tria bōa pdicta expe ctantur ut fiat recōpenſacō ta lium **Q**uītus effectus conſiſtit in accidentalibʒ bonis ſm ver ſus **H**oſtes eciliat ⁊ eo diſcer nitur heres. bis ligat alma no tat ius trāſfert auget amoreʒ.

c ¶ **Q**uo ad ſecund̄ nōndū ꝙ ad recipiend̄ qn̄qʒ p̄ſatas vti

litates reqritur ut accipē volēs ſacmentū matrimonij in ſex p̄ cipue ſe licite teneat. **A**lias pe culū imminet pccī mōtlis tēpo raneū aut diutinū ſm doctores **P**rimo videat cōtrahēs ut non ſit in pccō mōtli. vbi nōt **S**co tus ꝙ quādo queritur. quis ſit miniſter matrimonij videť ut plurimū ꝙ ipſimet cōtrahētes miniſtrēt ſibi hoc ſacramentū vel mutuo vel vťqʒ. ſʒ nec hoc requiritur neceſſario. ſʒ cū omni cōtractu ē ſacmentū. nā aliqn̄ patres contrahunt ꝓ filio ⁊ fi lia p̄ſentib9 non exprimentibʒ ſigna ꝑpa. **S**i igitur ibi eſt ſa cramentū optʒ dici ꝙ miniſter eſt indifferenť qui pōt eſſe mi niſter in cōtractu matrimonij omnes enī cōtrahētes duas ḡ cias accipiunt qꝛ due ſūt ḡcie in animab9 cōtrahentiū. ⁊ hoc verꝫ eſt niſi ſit obex peccati ſup ple mōtlis hinc ⁊ inde. **N**on ei ſufficit ad grāʒ pcipiendam ꝙ cōtrahēs non ſit fict9 reſpcū ſacramēti ſʒ optʒ ꝙ pri9 pūitu erit qꝛ illō ſacramentū nō dat primā gratiaʒ. hec ſcot9 **S**ecū do caueat cōtrahēs ne in ꝯtrctu ſolū vel pncipaliter intēdat ſu pbiā auaitiam vel luxurioſā vo luptatē. qꝛ di. wilh. pi'i. de ſac mentis **Q**ui matrimonio ꝯtra ria intēdūt multū peccāt verbi grā q̄ amoē explēde libidis ſue

tm̄ forinſecus mr̄imonia ineūt
Similiter q̄ ſolā ꝓpter volupta
tem. à ſolam auariciā. à ſolam
ſupbiā inijt ⁊ cōtraxit mr̄imo
niū bonis matrimonij. à exclu
ſis aut neglectis hoc eſt nō cu
ratis taliter ꝯtrahētes multum
peccāt quia non in ſcīficacōe ſꝫ in
impuritate terrenoꝝ ſacmen
tum recipiūt. pmo abutuntur
iſto ſacramento. ⁊ veriſiliter
peccāt mortaliter dicit wilh. ſi
ſit quis adultus. à adeo ꝓue
ctus ⁊ eruditus ut talia noſce
re debeat merito. in tales enī de
moniū hꝫ poteſtatē thob. vi.
b Sed quereres eſt ne iter ta
les mr̄imoniū. Re. q̄ ſic quia ⁊ ſi
amor libidinis ſue explēde ſo
lus illos moueat vel eoꝝ alte
rum. ad ōmia tn̄ onera mr̄imo
nij vterqꝫ ſe obligat pactiōe
generali. hoc eſt ad vxorē re
gendam ⁊ ſeruādā ei fidē tho
ri ⁊ alia onera Sicut ei ſi quis
baptizaretur cā luxurie tm̄. cō
cupiſcēs ſpēz alicuiꝰ criſtiane
mulieris quā aliter habere nō
poſſꝫ n̄ baptizaretur. vere bap
tizaretur ⁊ verū ſacmentū bap
tiſmi reciperet. Sic ⁊ iſte verū
ſacramentum mr̄imonij perci
pit licꝫ non recta intencōe Cō
ſenſus etiā iſte ⁊ ſi amore libi
dinis ſit tm̄. mr̄imonialis tamē
eſt non fornicarius à amato
rius. nō enim in ſolā libidinē

cōſentit. ſed etiā in omnia one
ra mr̄imonij ⁊ ad oīa illa ſe ob
ligat. ſic ⁊ ille q̄ cauſa luxurie
ſue explēde tm̄ baptiſatur. nō
in ſolam luxuriā ꝯſentit ſꝫ etiā
in hoc ut baptizetur ⁊ xpianꝰ
fiat. ⁊ ad oīa agēda ⁊ ſuſtinē
da q̄ xpianiſmi ſunt ſe obligat
ipſa ſuſcepcōne baptiſmi. hec
wilh. Tercio caueant cōtrahē
tes ne inter eos ſit affinitas vel
cognacō ſpūalis. à conſangui
nitas. mr̄imonij cōtractū impe
diens ⁊ dirimēs. alias ſibi de
bitum reddē vel alter adminꝰ
adulteriū vel fornicacōnē cō
mittere. Quarto debet in cōtra
ctu cōſenſus fuiſſe in mente ⁊ ex
pſſus in voce ſigno vel ſcripto
deficiēte enī alterius ꝯſenſu vel
ſi non fuit expſſus nullum mr̄i
moniū eſſꝫ corā deo. Quinto vi
deat ne ſciēter ſit votum deo fa
ctū inť partes de cōtinēcia ali
as vouens peccare poſſꝫ mortali
ter ⁊ deo ſpōſam ſbtraheꝛ nec
ſine pctō mortali ſcdm multos
vnqꝫ poſtea poſſꝫ petē debitum
nec proſperitas tēporaliū in ta
li mr̄imonio eſſꝫ multū ſperan
da. pmo etiā grauiter videtur
peccare qui votiuā ducit ſciēter
quia cooperatur ei ad pctm mor
le cauſā dando fractionis voti
Similiter alij qui tales tradunt
nuptui. quia rō. i. dicit non ſolū
ſuꝑ. excluduntur a regno dei

quí mo͛ꝛlia fatiūt ſed etiaȝ qui
conſenciūt facientib⁹ vbi glo͞.
Cōſentiē eſt tacē cū poſſis r̄ꝺar
guere vel errorē adulando fo
uere. Sexto caueāt ne clamde
ſtine nuptias celebrent ſȝ bn̄di
ctioneȝ r̄cipiant ī fatie eccleſie
vbi non ſūt bínubi. neuter enī
coniugū tenetur reddere debi
tum alteri ſtatim cōtracto mr̄i
moio dicit thō. i. iiij. di. xxxij. et
ſm wilh. ſup ray. peccat mo͛ꝛli
ter qui āte bn̄dictioneȝ nuptia
lem vxorem cognoſcit in locis
vbi eſt conſuetū benedictiōem
e adhibei ¶ Valet aūt benedcō
matrimonialis ⁊ fit ꝓpt̄ multa
ut notat hūbert⁹ de officio epi
Et wilh. pisien. de ſacramentis
Qn̄qȝ enī matrimonio annecti
tur ſterilitas cōtra hanc valȝ be
nedictio diuina. ps. bn̄dixit eis
⁊ mlͭiplicati ſūt nimis. Interd̄
pauptas. contr̄ hanc valȝ ead̄
benedictio qꝛ ꝓūbioꝝ. x. bene
dictio dn̄i diuites facit Interd̄
diſcordia coniugum ſȝ benedcō
dn̄i valȝ ad pacem numeri. vi.
Sic bn̄dicetis filijs iſrahel Cō
uertat dominꝰ vultū ſuū ad te
⁊ det tibi pacem. Interd̄ demō
accipit poteſtatē in contrahen
tes ut patet thobie. iij. de demo
ne qui int̄fecit ſeptem viros ſa
re. Sed cōtra hoc valet benedi
ctio. qꝛ ibi eſt crucis ſignum
quod fugat demonē. Int̄dum

in coniugibus caro dn̄atur ſic
equus ⁊ mul⁹. Jdo malo amo
re cōiungūtur contra hoc valȝ
benedictio ſancta. qꝛ dat graȝ
Eccle. xl. gracia ſicut padiſus ī
benedcōībus. gr̄ia autem ele
uat mentem ad ſpūalia. Int̄dū
matrimonio adiūcta eſt mlͭa
ꝓſperitas ducens ad malum fi
nem. Sed benedictiō diuina
e cōuerſo adducit habūdantiā
ſpūaliū bonoꝝ ducentium ad
bonum finem. ps. benedcōnem
dabit legiſlator ibunt de vīu
te in virtutem vid̄. deꝰ in ſyon
Quia ergo bn̄dictio dīna cōco
mitatur inuocacōeȝ dn̄i nomis
quā facit ſacerdos ī ſua bn̄dcō
ne ſm illud nūeri. v. Inuocabi
tis nomē meū ſup filios iſrahel
⁊ ego benedicā eis Jdo rōnabi
liter benedicitur mrīmoniū ali
quoꝝ. ¶ Quo ad tertiū notat f
wilh. vbi ſupra Qd̄ cū mrīmo
niū ſit ſancta ⁊ ſcīficatiua et pfe
cta ſocietas maris ⁊ femine ī ſpē
hūana. Et ſcītas ſit ſm dyoniſi
um elongacō ab execracōib⁹ et
cōtaminacōibȝ vicioꝝ ⁊ peccoꝝ
⁊ adherētia totalis ad deum Jo
circo ſeptuplex ē ſcītas mat̄
monij fūdata a cōtrahētibȝ. Pria
conſiſtit in elongacōe a turpi
tudine ⁊ execracōe ꝓhibitorū
qꝛ contrahētes intendere debēt
ut ſe longe faciāt ab hijs. Se
cunda conſiſtit in cuſtodia et

⁊ retractōe ꝯſortis ab hm̄oi.
Tertia conſiſtit in ſbiectione
ſui ad alteꝝ ⁊ in iugo ꝑpetue
ſeruitutis quo ſe alteꝛ alteri ſb
icit abſq; participe. Quarta in
ſuſcepcōe oneris vicȝ prouiſi
onis ⁊ educacōis. nō enī leue
eſt onꝰ viro prouidere de pre
gnātibꝰ emixis ⁊ nutriētibꝫ. Si
milit̄ cuſtodire puulos ⁊ eru
dire. Similit̄ ⁊ in muliere do
loꝛ ꝑtus. erūnoſitas ꝑgnātū
quibꝰ ꝯdolet vir ⁊ miſeria nutri
enciū ⁊ ſimilia. Quīta eſt ex ſu
ſcepcōe regiminis ipſius vxoris
q̄ntum ad virū qui etiā regere
habet totā domū. vbi mulieri
cōpetit pars ſolicitudinis nō
ei recepit vxorē tm̄ ad ei exhi
benda nccīa victus ⁊ veſtitus
ſed etiā ad regendū in cōpoſi
cōne moꝛum in correctiōe ⁊ ꝑ
fectione eius. nec leuis cura ⁊
modicū eſt onus cura mulieꝛ
viriꝰ. Sexta ex fructu prolis
ad dei cultū nutriēdū. Septi
ma ex ipō ſacrāmēto idest ſacre
rei ſigno. Eſt enī ſignum cōiū
ctionis xp̄i ⁊ eccl'ie. xp̄i ⁊ fidelis
aie. xp̄i ⁊ btōꝝ patrie. hee ſūt
ſcīficacōes de quibꝰ vid' loq̄
apoſtolꝰ. i. theſſ. iiij. Hec ē vo
luntas dei ſāctificacio veſtrā vt
abſtineatis a fornicacione. ut
ſciat vnuſquiſq; veſtꝝ vas ſu
um poſſidere i ſāctificacōe ⁊ ho
noꝛe nō in paſſione deſiderij ſi
cut ⁊ gentes q̄ ignorāt deum.
non enī voluit nos deus in im
mūdiciā ſed in ſāctificatione i
xp̄o iheſu domino noſtro. ∴

¶ Capitulum Octauum.

De penitencie ſacrāmēto
cuiꝰ tres ſūt ꝑtes ſcḋm
criſoſtomū. ꝯtricō. cō
feſſio. ⁊ ſatiſfactō. Primo vidē
dum eſt de origine ꝯtricionis.
Secūdo de ꝯdicōibꝰ ꝯtricōi
neceſſarijs Et tercō de effectibꝫ
ꝯtricōis. ¶ Quātū ad p̄mū nōn a
dū p̄mo q̄ ſcḋ mgr̄ di. xvij.
.iiij. Contricio ē dolor volūta
rie aſſumptus ꝓ pctīs cū ꝓpo
ſito confitendi ⁊ ſatiſfaciendi
Dicitur p̄mo aſſumptus opoꝛ
tet ei i contricōe q̄ communiter
hētur p̄cedere quedā. ſecus de
p̄uilegiata ut i latrōe magda
lena ⁊ paulo vbi deꝰ fontē mi
ſericordie aperuit ut fierȝ ſbito
q̄d i alijs paulatī. Sic enī ſa
nauit quoſdā ſbito xp̄s. alioſ
q̄tidie ſanat ſucceſſiue mediā
te curſu cōmuni ſic ⁊ in aīabus
fecit ut tho. dicit cōtra gētiles.
Secūdo d' voluntarie non coa
cte ꝓpter hoc piculoſū eſt in ex
tremis p̄mo penitere. vt hēs
ſup. c. vi. A. Tercō d' dolor ſcȝ
q̄ ſit diſplicibiliter maior cuiuſ
cūq; p̄uacōe citra deum. Et hic
dolor eſt voluntatis. nec oportȝ
neceſſario q̄ ſenſualiter doleat
vnde ſtat. q̄ ꝓ patre mortuo